JUDEȚUL SATU MARE
CONSILIUL JUDEȚEAN
SZATMÁR MEGYE
MEGYEI TANÁCS
KREIS SATHMAR
KREISRAT

SZATMÁR MEGYEI MÚZEUM • KREIS MUSEUM SATHMÁR
MUZEUL JUDEȚEAN
SATU MARE

European Days of Conservation-Restoration

European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations

10th October 2021

follow and share the activities all around Europe

4th–10th October 2021

DIN CULISELE RESTAURĂRII

In the legacy of:

2018
EUROPEAN YEAR
OF CULTURAL
HERITAGE

Patrimoniul nostru cultural este o sursă de viaţă şi de inspiraţie de neînlocuit. Este legătura noastră cu trecutul, este prezentul pe care îl trăim zi de zi şi mai cu seamă este ceea ce transmitem viitoarelor generaţii. De aceea este vital să conservăm şi să restaurăm acest patrimoniu pentru a-l salva de la distrugere şi a-i prelungi cât mai mult viaţa.

Confederația Europeană a Asociațiilor Conservatorilor și Restauratorilor, din care face parte și Asociația Conservatorilor și Restauratorilor din România, organizează în perioada 4-10 octombrie, ***Zilele Europene a Conservării și Restaurării*** propunându-și 6 teme principale, prin care să atragă atenția asupra importanței conservării și restaurării patrimoniului cultural.

Laboratorul zonal de restaurare conservare al Muzeului Județean Satu Mare se alătură acestei manifestări europene, organizând în data de 7 octombrie 2021 o expoziție intitulată ***"Din culisele restaurării"***. Expoziția aduce în fața publicului aspecte și momente importante din culisele conservării și restaurării, prezentând obiecte restaurate sau în curs de restaurare, imagini foto și video din timpul procesului de restaurare, toate acestea oferind o imagine complexă a efortului, a muncii și a pasiunii care sunt înglobate în obiectul muzeal adus în fața vizitatorului.

Restauratorii "sunt însă singurii care pot vedea prin ciobul mărunt, forma întreagă a vasului, cu toată istoria care s-a săvârșit odată cu el, odată cu oamenii care au purtat vasul în mâinile lor truditoare, harnice, trecătoare. Sunt singurii care pot ghici într-o țesătură afumată măreția veșmântului de altădată. Sunt singurii care simt cum le pulsează istoria între degete. Sunt legătura noastră cu noi înșine prin timp."

Investigații fizico - chimice

O parte importantă şi obligatorie a restaurării, sunt investigaţiile chimice, fizice și biologice necesare pentru stabilirea stării de conservare în care se află piesa, pentru stabilirea diagnosticului, și a etapelor de urmat în procesul restaurării, toate acestea trebuind adaptate tipului şi compoziției chimice a piesei.

Această piesă face parte din inventarul arheologic descoperit în urma săpăturilor din anul 2013 de la Ciumeşti, judeţul Satu Mare. Pentru analiza compoziţiei metalului s-a utilizat metoda fluorescenţei de raze X, folosind un dispozitiv XRF Bruker. Rezultatele analizelor ne indică un aliaj de alamă aurită, pelicula de aur se păstrează în proporţie redusă.Investigaţiile microscopice au evidenţiat prezenţa produşilor de coroziune ai cuprului.

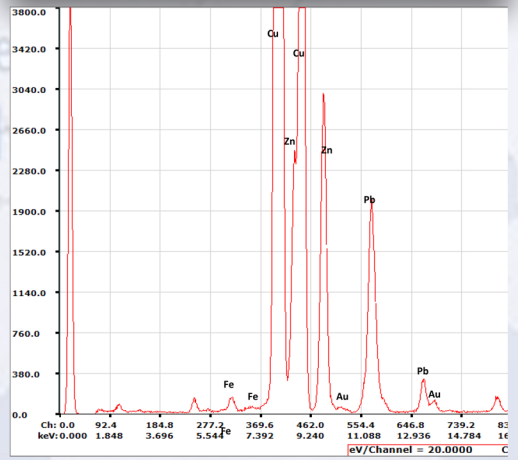

bumb tunică-alamă aurită
investigații fizico-chimice Gheorghina Olariu

https://biblioteca-digitala.ro

Bentițe

Datare: prima jumătatea a secolului al XIX-lea

Dimensiuni: lungime 18 cm, lățime 2 cm

Bentițele au fost descoperite în cadrul campaniei arheologice de la Berea în 2013. Obiectele sunt realizate din două materiale aşezate în straturi: materialul suport este o catifea peste care sunt suprapuse două feluri de pasmanterii, mărgele şi paiete. Firele metalice din pasmanterii sunt realizate din lamé înfăşurat pe fire de mătase naturală, această tehnică face ca acest tip de fire să aibă elasticitatea necesară pentru a putea fi împletite sau chiar folosite în broderie.

Tratamente:

Pentru a putea fi restaurate, bentițele au trebuit să fie dezasamblate. Conservarea materialelor s-a realizat în funcție de natura firelor textile din care erau realizate. Suportul de catifea a fost tratat atât uscat cât şi umed. Firele metalice au avut nevoie de curățiri repetate care au dus la recăpătarea proprietăților acestora, în special strălucirea. Pasul următor a fost restaurarea, aceasta a presupus consolidarea suportului de catifea pe un material din fire naturale (bumbac), iar apoi consolidarea pasmanteriilor. Pasul final a fost reconstituirea motivelor din mărgeluțe şi paiete.

restauratori Adela Dobrescu, Varga Emese

înainte de restaurare

după restaurare

Patrimoniul în pericol
Conservarea patrimoniului cultural în perspectiva schimbărilor climatice

Confederația Europeană a Asociațiilor Conservatorilor şi Restauratorilor a propus pentru data de 8 octombrie 2021, o temă care atrage atenția asupra pericolului reprezentat de schimbările climatice, modul în care acestea acționează asupra patrimoniului nostru cultural, principalii factori de risc şi lipsa standardelor profesionale de calitate. Este important ca publicul să fie conştientizat în recunoaşterea contribuției profesioniştilor în conservare-restaurare, prin explicarea şi sublinierea acestor riscuri.

Cei mai mulți dintre noi trăim în sau în apropierea patrimoniului cultural cu care ne identificăm îndeaproape datorită valorii unice şi de neînlocuit a clădirilor istorice, colecțiilor şi siturilor. Dincolo de impactul asupra prezentului şi viitorului, schimbările climatice acționează grav asupra patrimoniului cultural ducând la daune ireversibile şi pierderi datorate vechimii şi fragilității lor, bunuri culturale pe care noi, suntem datori să le protejăm şi conservăm ca simboluri ale culturii, identității şi istoriei noastre pentru generațiilor prezente şi viitoare.

Pericolul adus de schimbările climatice a fost recunoscut şi de UNESCO, în 2007 fiind creat Documentul Politicilor cu privire la Impactul Schimbărilor Climatice asupra Siturilor de Patrimoniu Mondial. Tot atunci a apărut şi State of Conservation System (SOC), o bază de date privind starea de conservare a monumentelor din patrimoniu UNESCO. De asemenea Institutul Internațional pentru Conservare a atras atenția încă din 2008 asupra problemelor privind schimbările climatice şi colecțiile muzeale.

Protejarea patrimoniului cultural din perspectiva schimbărilor climatice trebuie să reprezinte o preocupare majoră pentru cercetătorii din Europa şi nu numai, trebuie găsite şi aplicate strategii, metodologii şi instrumente necesare pentru a ne asigura că ceea ce avem astăzi vom putea admira şi în viitor!

Diana Kinces, conservator

https://biblioteca-digitala.ro

Schița Iconostasului din Capela Familiei Popp

În patrimoniul secției de artă a Muzeului Județean Satu Mare există o colecție impresionantă de grafică aparținând artistului sătmărean Aurel Popp. De-a lungul timpului în laboratorul zonal de restaurare - conservare al muzeului au intrat mai multe lucrări aflate în diferite stadii de deteriorare.

Printre acestea se află și schița Iconostasului din capela familiei Popp. Lucrarea este realizată în creion pe hârtie de calc.

Deteriorări: îngălbenirea și îmbrunirea hârtiei, fisuri, rupturi, lipsuri din materialul suport, diferite pete.

Piesa a fost restaurată prin consolidare cu văl japonez și completare cu hârtie japoneză, astfel aceasta putând fi redată într-o stare de conservare optimă colecției și circuitului muzeal.

restaurator Gabriela Paul

înainte de restaurare

după restaurare

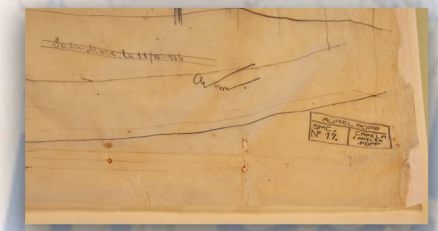

Dolman

Datare – A doua jumătate a secolului al XVII-lea

Dimensiunile obiectului: lungime 75 cm, lățime la nivelul pieptului 24 cm, diametru la gât 43,5 cm

Procesele de conservare și restaurare au fost complexe din cauza stării de conservare precare în care se afla obiectul. De asemenea, multitudinea de materiale, de fire textile și metalice au presupus o abordare complexă a tratamentelor. Piesa este consolidată pe un suport care să-i ofere stabilitate în timp.

Dolmanul este parte a costumului de husar, baronul Mészáros János fiind general de husari. Această piesa de uniformă este de fapt o jachetă scurtă, purtată de obicei deschisă, peste umărul stâng. Din întregul dolman au rămas părțile care erau dublate de pasmanterii cu fire metalice, materialul suport care era un postav a dispărut în întregime. S-a mai păstrat din dolman și căptușeala acestui, care era din mătase naturală.

restauratori Adela Dobrescu , Varga Emese

înainte de restaurare

după restaurare

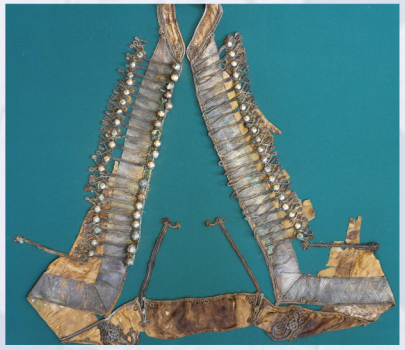

https://biblioteca-digitala.ro

Pasmanterie

A doua jumătate a secolului al XVII-lea, lungime 36 cm, lățime 5,6 cm
Biserica reformată din Ciumești

Din costumul de general al lui Mészáros János, general în armata austriacă, cu care a fost înmormântat, s-au păstrat câteva piese prețioase prin natura firelor textile dar mai ales prin natura documentară a acestora. Pasmanteriile sunt parte a acestui costum şi ele au fost restaurate în laboratorul de restaurare textile al Muzeului Județean Satu Mare.

Conservarea a cuprins tratamente uscate şi umede de curățire. În timpul tratamentelor chimice, firele metalice şi-au recăpătat proprietățile, în special strălucirea. Pasul următor a fost conservarea pe termen lung, aceasta a presupus consolidarea pasmanteriei pe un suport care să-i suporte greutatea şi să o protejeze de posibile deteriorări.

înainte de restaurare

restauratori Adela Dobrescu, Varga Emese

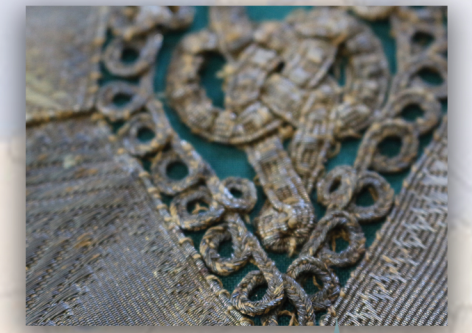

după restaurare

Cazanie 1768, București

Tipăritura face parte din colecția Muzeului Județean Satu Mare. Hârtia este realizată manual, cu linii de apă şi filigrane. Textul este scris în limba română cu caractere chirilice folosind cerneală tipografică de culoare neagră.

Datorită deteriorărilor care au afectat corpul cărții (fragilizarea hârtiei, rupturi, fisuri, lipsuri din materialul suport, pierderea coperților etc.) s-au efectuat următoarele lucrări de conservare – restaurare: spălare, reîncleiere, defibrarea marginilor, consolidare şi completare cu văl şi hârtie japoneză, presare finală şi recompunerea caietelor.

Toate aceste intervenții asupra tipăriturii au avut ca scop să-i redea acesteia unele însuşiri pierdute sau estompate în timp, înlăturând astfel procesele de îmbătrânire şi prelungindu-i viața.

restaurator Gabriela Paul

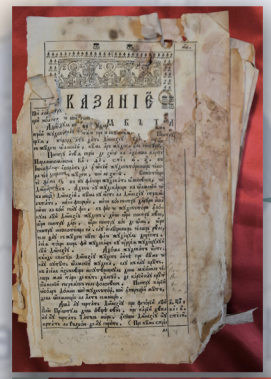

înainte de restaurare

după restaurare

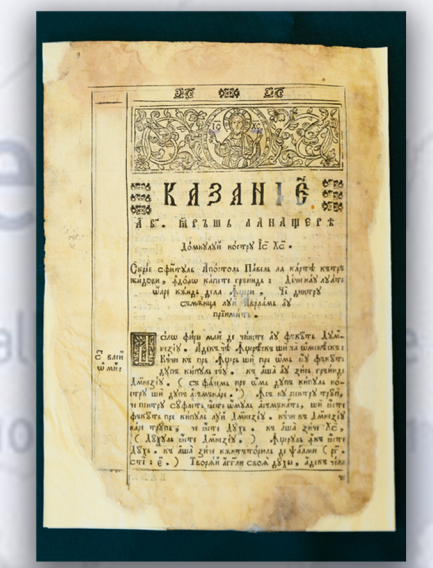

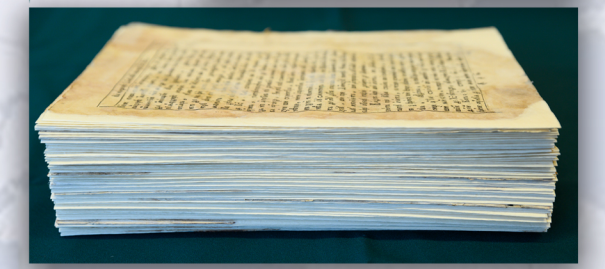

https://biblioteca-digitala.ro

Pafta din secolul XVII – XVIII

înainte de restaurare

Piesa descoperită la Biserica Reformată din Becheni este o încheietoare ornamentală la haină sau la cingătoare, confecționată din aliaj de argint, alcătuită din două plăcuţe rectangulare legate între ele printr-un lanţ format din 12 verigi.
Starea de conservare a piesei a fost precară, fiind prezente depuneri de sol din mediul de zacere, produşi de coroziune specifici metalului preponderent din aliaj (culoare verde).
Intervenții de conservare – restaurare: degresarea piesei, tratament chimic de curățire combinat cu tratamente mecanice

Restaurator
Roxana Cobusceanu

după restaurare

Icoana Iisus Hristos, secol XIX, datată și semnată

Icoana este pictată pe un blat de lemn compus din două scânduri îmbinate, incompletă în proporție de 20%. S-a făcut o completare cu aceeaşi esență de lemn tratat iar îmbinarea a fost făcută cu cepuri de lemn.
Pentru ca icoana să poată fi expusă în biserică s-a hotărât integrarea ei cromatică în tehnica tratteggio, tocmai ca intervenția restauratorului să nu concureze pe cea a meşterului.Lucrarea este pregătită pentru expunere, conservată şi vernisată.

restaurator Cristina Busuioc

https://biblioteca-digitala.ro

CRUCE DE PROCESIUNI

Componentă artistică - Biserica din Bolda (sfârşit de secol XVIII) - Satu Mare

Cruce din lemn trilobată, fiecare lob reprezentând patima, moartea şi învierea în spiritualitatea creştină.

Având o funcţie ceremonială de procesiune, crucea este prevăzută cu un mâner, actualizând semnificaţiile sacre legate de sfinţirea locului, a ţarinilor, a apei, aducerea ploii sau cele cu rol apotropaic, de alungarea bolilor şi a răului.

Crucea este pictată, având pe o faţă reprezentată Răstignirea, iar pe cealaltă, un Crist cu braţele încrucişate pe piept, în scena pogorârii Duhului Sfânt din timpul Botezului.

Crucea a fost conservată preventiv, a fost consolidat stratul de pictură, s-a făcut o îndepărtare a depunerilor aderente, au fost completetate zonele lipsă (sferele de lemn de la extremităţi) şi s-a confecţionat un postament de lemn pentru expunerea crucii.

restaurator Cristina Busuioc
restaurator Dinu Capotescu

Strachină

Restaurator
Roxana Cobusceanu

înainte de restaurare

după restaurare

Strachina a fost descoperită la Carei - Bobald şi este datată în epoca bronzului (1600 – 1500 a. Chr.).

Piesa fragmentară este realizată din pastă fină, lustruită, decorată cu motive spiralice incizate, încrustate cu pastă albă şi era folosită la servirea mesei.

Redarea formei iniţiale a vasului, s-a făcut prin selectarea, curăţarea, lipirea fragmentelor existente, completarea zonelor lacunare, refacerea decorului şi conservare.

https://biblioteca-digitala.ro

Ceramică provenită din Necropola eneolitică de la Urziceni

În laboratorul de restaurare ceramică a fost adus un vas tip oală cu gât scurt, umăr profilat, cu două toarte pe gât, descoperit în Necropola eneolitică de la Urziceni(4300 – 4000 a. Chr.). În timpul procesului de restaurare, îndepărtând pământul din interiorul oalei, la baza acesteia a ieşit la iveală o strachină mică cu 6 butoni, de culoare neagră.

Fragmentele ceramice ale oalei prezentând friabilitate mare au fost curăţate local de depunerile de sol, lipite, zonele lacunare au fost completate, finisate mecanic, integrate cromatic şi conservate.

Strachina găsită în interiorul oalei s-a păstrat întreagă, a fost curăţată local de urmele de sol şi apoi conservată.

înainte de restaurare

după restaurare

restaurator
Roxana Cobusceanu

Replici după obiecte de bronz -secol VIII Î Chr

Activitatea de restaurare implică şi realizarea unpor replici ale unor obiecte de patrimoniu pentru ca să poată fi expuse în locul celor originale. Astfel s-au realizat replici ale unor obiecte descoperite pe teritoriul comunei Vetiş acestea urmând să fie expuse în Muzeul localităţii.

Grupul de piese a fost descoperit în anul 1961 în curtea casei cu nr. 2 de pe strada Nouă. Descoperirea de la Vetiş include obiecte de bronz şi anume topoare cu gaură de înmănuşare verticală, numită celturi, o zăbală, a aplică şi patru tije ce intră în componenţa căpăstrului fiind montate la capetele zăbalei. Aceste obiecte sunt specifice secolului al VIII-lea Î. Chr.

S-au făcut mulaje de silicon pentru fiecare obiect în care s-a turnat ipsos, copiile astfel rezultate au fost integrate cromatic.

restaurator Dinu Capotescu

https://biblioteca-digitala.ro